

רשומות

הצעות חוק

הכנסת

24 במרס 2008

221

י"ז באדר ב' התשס"ח

עמוד

הצעת חוק הנוער (שפיטה, ענישה ודרכי טיפול) (תיקון מס' 14) (מעצר קטינים), התשס"ח-2008. דפ"ח 254.

מתפרסמת בזה הצעת חוק של חבר הכנסת מטעם ועדת החוקה חוק ומשפט של הכנסת:

הצעת חוק הנוער (שפיטה, ענישה ודרכי טיפול) (תיקון מס' 14) (מעצר קטינים), התשס"ח-2008*

1. החלפת סעיף 10 והוספת סעיפים 10א עד 10ד	בחוק הנוער (שפיטה, ענישה ודרכי טיפול), התשל"א-1971, במקום סעיף 10 יבוא:
	10. "שינויים בתחולת חוק המעצרים לעניין קטינים
	הוראות חוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה - מעצרים), התשנ"ו-1996 (להלן - חוק המעצרים), יחולו, לעניין קטין, בשינויים המפורטים בפרק זה.
	10א. לא יוחלט על מעצרו של קטין אם ניתן להשיג את מטרת המעצר בדרך שפגיעתה בחירותו פחותה, והמעצר יהיה לפרק הזמן הקצר ביותר הנדרש לשם השגת המטרה כאמור; בקבלת החלטה על מעצרו של קטין יובאו בחשבון גילו והשפעת המעצר על שלומו הגופני והנפשי ועל התפתחותו.

ד ב ר י ה ס ב ר

(3) השופט שלפניו הובא הקטין רשאי לצוות על מעצרו גם מחמת שהדבר דרוש להבטחת ביטחונו האישי של הקטין או להרחקתו מחברת אדם בלתי רצוי;

(4) בסעיף 10(א) לחוק, בכל מקום, במקום "15 ימים" יבוא "10 ימים"; בסעיף 10(ב) לחוק, במקום "30 ימים" יבוא "20 ימים".

כאמור, מוצע להחליף את הסעיף האמור בהוראות מפורטות יותר לעניין מעצר קטינים. הצעת החוק מבטאת תפיסה חדשה, ברוח האמנה הבין-לאומית בדבר זכויות הילד (להלן - האמנה הבין-לאומית) ובהתאם לחוקי-יסוד: כבוד האדם וחירותו. על פי תפיסה זו יש להגן על זכויותיו של קטין החשוד בביצוע עבירות, בהתחשב בעקרוני-העל של טובת הקטין. הצעת החוק היא פרי המלצותיהן של הוועדה לבחינת עקרונות יסוד בתחום הילד והמשפט ויישומם בחקיקה, בראשות השופטת סביונה רוטלוי (להלן - ועדת רוטלוי), ושל צוות בין-משרדי שדן בנושא.

לסעיף 10 המוצע

מוצע להבהיר במפורש כי הוראות חוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה - מעצרים), התשנ"ו-1996 (להלן - חוק המעצרים), יחולו לעניין קטינים, אלא אם כן נקבע הסדר שונה מהוראות אלו בפרק ג' לחוק הנוער, כמפורט בסעיפים 10א עד 10ד המוצעים.

לסעיף 10א המוצע

מוצע לקבוע, ברוח חוק המעצרים והאמנה הבין-לאומית, כי קטין ייעצר רק אם לא ניתן להשיג את מטרת מעצרו בדרך הפוגעת באופן פחות בחירותו, כי מעצרו יהיה לפרק הזמן הקצר ביותר הנדרש לשם השגת אותה מטרה וכי בהחלטה על מעצרו יובאו בחשבון גילו והשפעת המעצר על שלומו הגופני והנפשי ועל התפתחותו.

הצעת החוק המתפרסמת בזה באה להחליף את סעיף 10 לחוק הנוער (שפיטה, ענישה ודרכי טיפול), התשל"א-1971 (להלן - חוק הנוער), שעניינו מעצר קטינים, בהוראות מפורטות יותר. סעיף 10 לחוק הנוער קובע היום לאמור:

"מעצר קטינים"

10. על אף האמור בחוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה - מעצרים), התשנ"ו-1996 (בסעיף זה - החוק) -

(1) קטין שמלאו לו ארבע עשרה שנה לא יוחזק במעצר ללא צו של שופט לתקופה העולה על עשרים וארבע שעות; אולם אם אי אפשר להביא את הקטין לפני שופט תוך התקופה האמורה מחמת סיבה מיוחדת, רשאי קצין משטרה הממונה על תחנת משטרה להורות על המשך מעצרו לתקופה נוספת שלא תעלה על עשרים וארבע שעות, ובמקרה זה ירשום את הנימוק להארכת המעצר והנימוק יובא לתשומת לב השופט אשר לפניו יובא הקטין;

(2) קטין שלא מלאו לו ארבע עשרה שנה לא יוחזק במעצר ללא צו של שופט לתקופה העולה על שתיים עשרה שעות; אולם אם אי אפשר להביא את הקטין לפני שופט תוך התקופה האמורה מחמת סיבה מיוחדת, רשאי קצין משטרה הממונה על תחנת משטרה להורות על המשך מעצרו לתקופה נוספת שלא תעלה על שתיים עשרה שעות, ובלבד שהדבר דרוש לשם ביטחון הציבור או ביטחונו האישי של הקטין או לשם הרחקתו מחברת אדם בלתי רצוי, או שקיים חשש שהקטין ביצע פשע שעונשו מאסר שבע שנים או יותר ושחרורו עלול להביא להעלמת ראיות; קצין המשטרה ירשום את הנימוק להארכת המעצר והנימוק יובא לתשומת לב השופט אשר לפניו יובא הקטין;

* הצעת חוק מס' 113/17:1, הועברה לוועדה ביום כ"ז בטבת התשס"ז (17 בינואר 2007).

1 ס"ח התשל"א, עמ' 134; התשס"ה, עמ' 523.

2 ס"ח התשנ"ו, עמ' 338.

- הבאת קטין עצור בפני שופט
- 10.ב. סעיף 29 לחוק המעצרים יחול, לעניין קטין, בשינויים אלה:
- (1) בסעיף קטן (ג), במקום "קצין משטרה בדרגת סגן ניצב" יקראו "קצין משטרה המשמש באותה עת כקצין נוער מרחבי או מחוזי;
- (2) לעניין קטין שטרם מלאו לו 14 שנים -
- (א) בסעיף קטן (א), במקום "ולא יאוחר מ-24 שעות" יקראו "ולא יאוחר מ-12 שעות";
- (ב) בסעיפים קטנים (ד) ו-(ה)(1), בכל מקום, במקום "בתום 24 שעות" יקראו "בתום 12 שעות", והחלטה על החזקת הקטין במעצר במהלך שבת או חג כאמור בסעיפים הקטנים האמורים טעונה אישור של קצין המשטרה המשמש באותה עת כקצין נוער מרחבי או מחוזי.
- 10.ג. (א) על אף הוראות סעיפים 29 ו-30 לחוק המעצרים, רשאי הקצין הממונה כהגדרתו בסעיף 25 לחוק המעצרים, להשהות הבאתו של קטין עצור שטרם מלאו לו 14 שנים בפני שופט לתקופה שלא תעלה על 24 שעות מתחילת המעצר, בכל אחד מאלה:

- (1) אם מצא כי התקיימה עילה מהעילות המפורטות בסעיף 30 לחוק המעצרים;
- (2) אם ההחלטה לבקש את הארכת מעצרו של הקטין יכולה היתה להתקבל, בנסיבות העניין, רק לאחר חצות הלילה, והמועד שבו היה הקטין אמור להיות מובא בפני שופט לפי הוראות סעיף 29 לחוק המעצרים כנוסחו בסעיף 10,ב, חל שלא בשעות הפעילות של בית המשפט; הוארך המעצר לפי פסקה זו, יובא הקטין בפני שופט מיד עם תחילת פעילותו של בית המשפט.

ד ב ר י ה ס ב ר

הקבועות בסעיף 10(א) ו-(2) לחוק הנוער כנוסחו היום, כמו כן, בנסיבות המפורטות בסעיף 29(ד) ו-(ה) לחוק המעצרים יובא הקטין בפני שופט לא יאוחר מ-12 שעות לאחר צאת השבת או החג, ויידרש אישור של קצין המשטרה המשמש באותה עת כקצין נוער מרחבי או מחוזי להחזקת הקטין במעצר במהלך השבת או החג (פסקה (2) המוצעת).

לסעיף 10 המוצע

בסעיף זה הוראות מיוחדות לעניין הארכת מעצרו של קטין שטרם מלאו לו 14 שנים בלא צו שופט. לפי ההסדר המוצע, ניתן יהיה להשהות את הבאתו של קטין כאמור בפני שופט לתקופה שלא תעלה על 24 שעות מתחילת המעצר, במקרים אלה: הקצין הממונה סבור כי יש צורך בביצוע פעולות חקירה דחופות, כאמור בסעיף 30 לחוק המעצרים; ההחלטה על הארכת מעצרו של הקטין היתה יכולה להתקבל רק לאחר חצות הלילה, והמועד שבו ניתן להביא את הקטין בפני שופט, לפי הוראות סעיף 29 לחוק המעצרים, חל שלא

לסעיף 10 המוצע

סעיף 29 לחוק המעצרים קובע מועדים להבאת אדם שנעצר בפני שופט. מוצע לקבוע כמה שינויים בתחולתו של הסעיף האמור לעניין קטינים, כמפורט להלן:

- שלא כמו בהוראת סעיף 29(ג) לחוק המעצרים, הגורם המוסמך לאשר כי לא ניתן להביא קטין עצור בפני שופט לפני כניסת השבת או החג, בשל צרכי חקירה מיוחדים, הוא קצין משטרה המשמש באותה עת כקצין נוער מרחבי או מחוזי. זאת, כדי להבטיח שבהחלט חריג זה יינתן המשקל הראוי גם לעובדת היותו של החשוד קטין (פסקה (1) המוצעת):

- לעניין קטין עצור שטרם מלאו לו 14 שנים - הקטין יובא בפני שופט בהקדם האפשרי, ולא יאוחר מ-12 שעות לאחר שנעצר, שלא כמו ההוראות בעניין בגירים וקטינים שמלאו להם 14 שנים, שמגבלת הזמן להבאתם בפני שופט היא 24 שעות. הוראה זו אינה משנה את מגבלות הזמן

(ב) הקצין הממונה כאמור בסעיף קטן (א) ירשום את הנימוק להארכת המעצר לפי סעיף זה, והנימוק יובא לתשומת לב השופט שהקטין יובא בפניו.

10. משך מעצר קטין לפני הגשת כתב אישום

בסעיף 17 לחוק המעצרים, לעניין קטין, בסעיף קטן (א), בכל מקום, במקום "15 ימים" יקראו "10 ימים", ובסעיף קטן (ב), במקום "30 ימים" יקראו "20 ימים".

10. עיכוב קטין שטרם מלאו לו 14 שנים הנמצא בסכנה

(א) על אף הוראות סעיפים 67 ו-68 לחוק המעצרים, רשאי הקצין הממונה להורות על עיכובו של קטין שטרם מלאו לו 14 שנים, לפרק זמן שלא יעלה על שש שעות, אם שוכנע שהקטין נתון בסכנת חיים או יש סכנה שייגרם לו נזק חמור וכי אין מקום חלופי אחר שבו ניתן להגן עליו מפני הסכנות האמורות וכי העיכוב נדרש כדי לאפשר לפקיד סעד להפעיל את סמכויותיו לפי חוק הנוער (טיפול והשגחה), התש"ך-1960.³

(ב) על אף הוראות סעיפים 29 ו-30 לחוק המעצרים, רשאי הקצין הממונה להורות על עיכובו של קטין שטרם מלאו לו 14 שנים ולהשהות הבאתו בפני שופט, לפרק הזמן כאמור בסעיף קטן (א), אם שוכנע כי התקיימו התנאים כאמור באותו סעיף קטן.

ד ב ר י ה ס ב ר

על קטינים נזקקים באמצעות חוק הנוער (טיפול והשגחה), התש"ך-1960, ולא באמצעים של הליכים פליליים. מעצרו של קטין שאין עילה למעצרו עלול להיות פגיעה ממשית בהליך הוגן ובחירות, והפליה לרעה לעומת בגירים.

עם זאת, נוכח היעדרם של משאבים הולמים לקליטת קטינים שנשקפת להם סכנה, מוצע לאפשר עיכובו של קטין לפרק זמן שלא יעלה על שש שעות לאיתור פקיד סעד ולביצוע הפעולות הדרושות על ידי פקיד הסעד למציאת פתרון הולם עבור הקטין. בכך יש משום פגיעה מזערית בחירות הקטין, שאינה קשורה ישירות להליך הפלילי נגדו, ואיוון בין פגיעה זו לבין הצורך למצוא פתרון מעשי במקרים שבהם נדרשת הגנה מיידית ורחופה על הקטין.

השפעה על זכויות הילד

כאמור, העיקרון העומד בבסיס הצעת החוק הוא שיפור ההגנה על זכויותיו של קטין חשוד ומתן דגש לזכויותיו ברוח האמנה הבין-לאומית.

בשעות הפעילות של בית המשפט - במקרה כזה תתאפשר הארכת מעצר והבאת הקטין בפני שופט מיד עם תחילת הפעילות בית המשפט.

לסעיף 10 המוצע

סעיף 17 לחוק המעצרים קובע תקופות מרביות למעצר לפני הגשת כתב אישום. הוראה לגבי קיצור תקופות אלו לגבי קטינים קבועה היום בסעיף 10(4) לחוק הנוער, ומוצע לעגנה בסעיף נפרד נוכח קביעת הוראות מפורטות בחוק האמור.

לסעיף 10ה המוצע

סעיף 21(2) לחוק הנוער מאפשר מעצר של קטין שטרם מלאו לו 14 שנים לפרק זמן שלא יעלה על 12 שעות ללא צו שופט וגם ללא עילת מעצר, אם הדבר דרוש, בין היתר, להבטחת ביטחונו האישי של הקטין או לשם הרחקתו מחברת אדם בלתי רצוי. מוצע לבטל את האפשרות של מעצר הגנתי כאמור, מתוך תפיסה כי שימוש בכלי המעצר לגבי קטינים שאין עילה למעצרום הוא פסול. על פי תפיסה זו, המבוססת על המלצותיה של ועדת רוטלוי, המדינה מחויבת להגן

חבר הכנסת יצחק לוי

³ ס"ח התש"ך, עמ' 52.